

MEDIJI O ZDRAVSTVU

sreda, 02. oktobar 2024.godine

BLIC- ZASTRAŠUJUĆA MAPA BOLESTI Evo u kojim delovima Srbije se najviše, a gde najmanje umire od raka: Podaci za Vojvodinu posebno su jezivi, kao i to od čega **NAJVIŠE UMIREMO**

BLIC- Obeležena 183. godišnjica postojanja i rada Opšte bolnice Subotica

N1- „Donorstvo je herojstvo“: Većina podržava doniranje organa, najčešći razlog za „ne“ – nepoverenje u sistem

RTV- Karavan ljubavi stigao u Novi Sad

DNEVNIK- VAKCINE SU NAJBOLJA PREVENCIJA PROTIV MNOGIH OBOLJENJA Imunizacijom se zarazne bolesti **MOGU STAVITI POD KONTROLU**

POLITIKA- Apoteke Požarevac – recept za uspešno poslovanje

POLITIKA- U Srbiji od raka dojke godišnje oboli oko 4.600 žena

POLITIKA- Oko 2.000 pacijenata čeka na transplantaciju organa

ZASTRAŠUJUĆA MAPA BOLESTI Evo u kojim delovima Srbije se najviše, a gde najmanje umire od raka: Podaci za Vojvodinu posebno su jezivi, kao i to od čega NAJVIŠE UMIREMO

Najveći uzroci smrti u Srbiji su bolesti srca i krvnih sudova, maligni tumori i šećerna bolest

U periodu od 2016. do 2021. godine, stopa incidencije od malignih tumora porasla je sa 570,1 na 612,9 na 100.000 stanovnika

Od svih uzroka smrti, u Srbiji je u 2023. godini, umrlo 97.081 osoba, a približno svaki drugi stanovnik Srbije umro je od bolesti srca i krvnih sudova (49,7 odsto), svaki peti (20,9 odsto) od malignih tumora i svaki 13. od posledica šećerne bolesti - 2,9 odsto, pokazuju podaci najnovijeg Zdravstveno-statističkog godišnjaka Srbije, koji je juče objavio Institut za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut" .

Hronične nezarazne bolesti - bolesti srca i krvnih sudova, maligni tumori, šećerna bolest, opstruktivna bolest pluća, povrede i trovanja i druge, već decenijama dominiraju u našoj nacionalnoj patologiji.

Kako se navodi u Godišnjaku, od 2014. do 2023. godine uočen je porast opšte stope smrtnosti u Srbiji za 3,2 odsto, a u navedenom periodu, porasle su stope mortaliteta od:

šećerne bolesti za 19,9 odsto

malignih tumora za 2,3 odsto.

Istovremeno, uočen je pad stope mortaliteta od povreda i trovanja za 21,8 odsto, bolesti srca i krvnih sudova za 3,7 odsto i opstruktivnih bolesti pluća za 1,1 odsto.

Kada je reč o malignim tumorima, na osnovu podataka registra o licima obolelim od njih u Srbiji, u 2021. godini registrovano je 41.784 novoobolelih osoba od raka - 22.333 i muškaraca i 19.451 žena, dok je 19.979 osoba umrlo od malignih tumora - 10.974 muškaraca i 9.005 žena.

Kako se navodi u "Batutovom" godišnjaku, u periodu 2016. do 2021. godine, nestandardizovane stope incidencije od malignih tumora na 100.000 stanovnika oba pola, porasle su sa 570,1 na 612,9.

Oblasti u kojima se najviše oboleva od raka

Ova stopa kod muškaraca na 100.000 stanovnika iznosila je 671,3 a kod žena 554,6, a najviša je zabeležena:

Kod muškaraca u:

Severnobačkoj

Zapadnobačkoj oblasti

Kod žena u:

Zapadnobačkoj

Severnobanatskoj

Najniže stope incidencije od malignih tumora (gde najmanje oboljevaju od raka)

Kod muškaraca u:

Raškoj

Topličkoj oblasti

Kod žena u:

Mačvanskoj

Topličkoj oblasti

Najviše stope mortaliteta od malignih tumora

Kod muškaraca u:

Severnobanatskoj

Zapadnobačkoj oblasti

Kod žena u:

Severnobačkoj

Srednjobanatskoj oblasti

Najniža stopa mortaliteta

Kod muškaraca u:

Topličkoj

Moravičkoj oblasti

Kod žena u:

Pomoravskoj

Moravičkoj oblasti

Tumori koji prednjače kod oba pola

U Srbiji su muškarci najviše obolevali i umirali od:

malignih tumora bronha i pluća

raka debelog creva i rektuma

malignih tumora prostate

Kod žena maligni tumor je najčešće bio lokalizovan na:

dojci

bronhu i plućima

debelom crevu i rektumu

Od raka pluća i bronha muškarci su najviše obolevali u Severnobanatskoj i Srednjobanatskoj oblasti, a najmanje u Topličkoj i Pirotskoj oblasti. Kada je reč o umiranju od ovog karcinoma, ta stopa je među muškarcima, takođe, najviša u Severnobanatskoj, a zatim u Severnobačkoj oblasti, a najniža je u Moravičkoj i Topličkoj.

Kod žena maligni tumor najčešće bio lokalizovan na dojci, bronhu i plućima i debelom crevu i rektumu.

Stopa obolevanja od raka dojke najviša je u Severnobačkoj i Rasinskoj oblasti, a najniža u Zaječarskoj i Mačvanskoj oblasti. Od raka dojke žene su najviše umirale u Srednjobanatskoj i Jablaničkoj oblasti, a najmanje u Pomoravskoj i Topličkoj oblasti.

Delovi Vojvodine prednjače u obolevanju

Podsetimo, interaktivna mapa obolevanja od karcinoma, koju smo u junu objavili, pokazala je da su delovi Vojvodine, poput zapadne i severne Bačke, kao i severni Banat, okruzi u kojima su zabeležene najveće stope obolevanja od svih vrsta karcinoma na 100.000 stanovnika u našoj zemlji.

Većina karcinoma kada se otkrije na vreme može uspešno da se leči. Zato su bitni redovni preventivni pregledi, jer većina karcinoma nema simptome.

Na ovom linku može da se pogleda interaktivna mapa malignih oboljenja u Srbiji (prema podacima iz 2021. godine)

Bitno otkriti na vreme

Upravo to je pokazala akcija koju je pokrenulo Ministarstvo zdravlja, jer se dešavalo da se kod ljudi otkriju metastaze, a da oni nisu imali nikakve tegobe.

Kako je rekao i sam ministar zdravlja Zlatibor Lončar prošle nedelje, tokom akcije preventivnih pregleda kod više stotina ljudi dijagnostikovane su bolesti za koje nisu znali, a čak 98 odsto njih izlečeni su i pušteni na kućno lečenje.

Naveo je da je kod više hiljada građana dijagnostikovano karcinom i da je urađena dodatna dijagnostika, a neki od njih su već i započeli sa terapijom. Istakao je da kada se karcinom na vreme otkrije, može da se izleči i smanjuju se sve komplikacije.

Obeležena 183. godišnjica postojanja i rada Opšte bolnice Subotica

Prigodnom svečanošću u bolničkoj velikoj sali za sastanke, danas je obeležen Dan Opšte bolnice Subotica i 183. godišnjica postojanja i rada ove zdravstvene ustanove.

Ovoj svečanosti, u okviru koje su uručena priznanja ljudima koji su dali doprinos unapređenju rada, razvoju i podizanju ugleda subotičke Opšte bolnice, prisustvovali su i gradonačelnik Subotice Stevan Bakić i potpredsednik Pokrajinske vlade i pokrajinski sekretar za zdravstvo dr Milan Popov.

Gradonačelnik Bakić je, obraćajući se prisutnima, rekao da je Opšta bolnica Subotica značajna, strateška ustanova sekundarne zdravstvene zaštite i da je veoma važno da se u narednom periodu uslovi za rad u njoj maksimalno unaprede.

- Ovo je jedna izuzetno teška tema, u smislu da nam predstoji borba za početak rekonstrukcije Opšte bolnice. To je moj zadatak i već sam rekao da ću dati sve od sebe da to bude u što skorijem vremenu. Nažalost, kada je bilo vreme za to, kada smo stajali u tom redu kao u nekom marketu, na trenutak smo, kao da smo zaboravili nešto na nekoj polici, izašli iz tog reda...A, u međuvremenu, neki drugi su već stali u taj red... - kazao je Bakić.

U međuvremenu, dodao je, i svet se naopачke okrenuo, i sve je poskupelo.

- Nešto što je trebalo da košta nepunih 40 miliona evra, sada košta više od 80 miliona evra. Ali, nadam se da ćemo uspeti to da izguramo. Rekonstrukcijom Opšte bolnice steći će se uslovi za unapređenje stručnog nivoa pružanja medicinskih usluga i, u koordinaciji sa relevantnim državnim institucijama, podizanja Opšte bolnice na nivo savremenog i modernog Kliničkog centra - istakao je Bakić.

On je naglasio da će iskoristiti ovu priliku da izrazi zahvalnost predsedniku Srbije Aleksandru Vučiću na, kako je rekao, svemu što preduzima na unapređenju zdravstva – kao jednom od stubova razvoja našeg društva – i kvaliteta zdravstvene zaštite.

I da medicinsko i nemedicinsko osoblje Opšte bolnice zamoli da svoj posao i dalje obavljaju profesionalno, posvećeno i savesno.

- Nadam se i da će u fokusu vašeg rada i ubuduće na prvom mestu biti pacijent i kvalitetno i pravovremeno pružena zdravstvena zaštita. Nadam se, takođe, i da će odnosi među zaposlenima u Opštoj bolnici biti kolegijalni, ljudski, kakvi, uostalom, i dolikuju lekarima, medicinskim sestrama, tehničkom i ostalom osoblju Bolnice. Ja ću i ovom prilikom da izrazim zahvalnost za sva herojska dela koja ste uradili, naročito u vremenu pandemije kovida 19. Tada ste, podsetiću, rizikujući svoje živote štitili zdravlje i živote naših sugrađana. I to ne sme da bude zaboravljeno i to treba uvek isticati - podvukao je gradonačelnik Bakić.

Uz isticanje da je Opšta bolnica Subotica jedan veliki sistem sa 1240 zaposlenih i da ka Opštoj bolnici gravitira oko 300.000 ljudi iz regiona, gradonačelnik Stevan Bakić je, na kraju svog obraćanja, kazao da veruje da će zaposleni u ovoj zdravstvenoj ustanovi u skorijoj budućnosti imati još bolje uslove za rad i kompletnom kolektivu Bolnice još jednom čestitao Dan Opšte bolnice i 183. godišnjicu postojanja i rada.

Potpredsednik Pokrajinske vlade i pokrajinski sekretar za zdravstvo, dr Milan Popov, je pozdrvljajući domaćine i goste rekao da prenosi divljenje Pokrajinske vlade i Sekretarijata za zdravstvo što se došlo do ovog jubileja 183. godišnjice.

- Vi ste stub zdravstva Severnobačkog regiona i šire. U poslednjih godinu dana ulaganje je bilo enormno, bile su i mogućnosti takve, nadamo se da će to moći da se nastavi. Gradonačelnik je rekao da mu je zadatak borba za rekonstrukciju bolnice. U borbi da se dođe do početka izgradnje nije sam. Sve je spremno, treba uspeti u nastojanjima da realizacija počne. Imaćemo zajedničku sednicu republičke i

pokrajinske vlade u ovom mesecu i tu će od tri ključne stvari koje treba zajedno da se prezentuju između Ministarstva zdravlja i Pokrajinskog sekretara biti izgradnja Bolnice u Subotici“, rekao je dr Milan Popov.

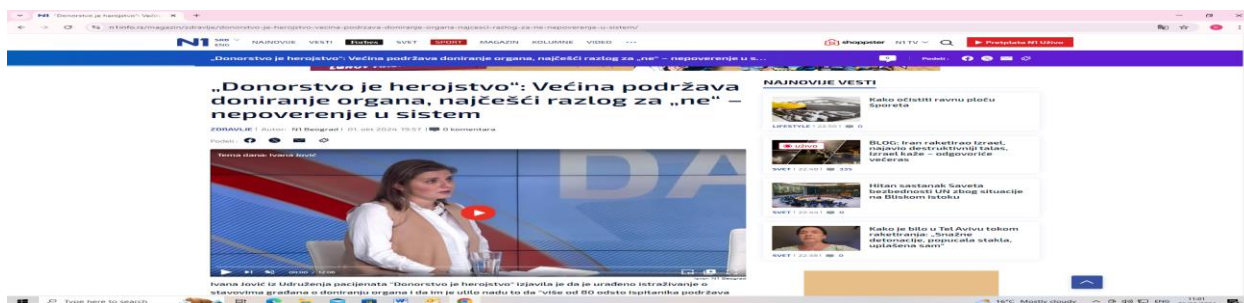
On se posebno zahvalio gradonačelniku Stevanu Bakiću i lokalnoj samoupravi na trudu i ulaganju u pripremu za realizaciju projekta rekonstrukcije Opšte bolnice Subotica.

Vršilac dužnosti direktora Opšte bolnice Subotica dr Saša Dželebdžić se zahvalio pokrajinskom sekretarijatu za zdravstvo na ogromnim ulaganjima u subotičku Opštu bolnicu i gradonačelniku Stevanu Bakiću koji je uvek uz ovu ustanovu, nakon čega je izneo kratki istorijat Bolnice u Subotici.

On je naglasio da će misija i vizija Bolnice i dalje da bude skoncentrisana na onu centralnu tačku, a to je pacijent.

- Subotička bolnica više nema listu čekanja za preglede skenera. Zahvaljujući sredstvima od Pokrajinskog sekretarijata za zdravstvo popravljena su dva skenera, a imamo i novi magnet. Za godinu dana imali smo 28.940 hospitalizacija, 8.109 operacija, 205.022 pregleda u specijalističkoj poliklinici. Naša laboratorija pokriva ceo Dom zdravlja i okolinu i tu je učinjeno 1.890.320 laboratorijskih usluga, broj ambulantnih usluga je 1.139.716“, istakao je dr Saša Dželebdžić navodeći još mnoge brojke koje govore o uspešnosti ove izuzetno važne ustanove u Subotici.

Današnja svečanost u Opštoj bolnici Subotica počela je himnom Republike Srbije „Bože pravde“, koju je izvela ženska vokalna grupa „Mironosice“ iz Subotice. Opšta bolnica Subotica otvorena je 1. oktobra 1841. godine za vreme gradonačelnika Josipa Sarića i glavnog gradskog lekara dr Antala Kovača. Ona je svoj rad započela iste godine kao prva bolnica grada Beograda i spada među najstarije organizovane ustanove zdravstvene zaštite u našoj zemlji.

„Donorstvo je herojstvo“: Većina podržava doniranje organa, najčešći razlog za „ne“ – nepoverenje u sistem

Ivana Jović iz Udruženja pacijenata "Donorstvo je herojstvo" izjavila je da je urađeno istraživanje o stavovima građana o doniranju organa i da im je ulilo nadu to da "više od 80 odsto ispitanika podržava doniranje organa".

Na listi čekanja za transplataciju organa u Srbiji je oko 2.000 ljudi kojima su potrebni bubreg, srce, jetra ili rožnjača, dok je 40 dece na hroničnom programu dijalize, saopštili su iz Udruženja pacijenata „Donorstvo je herojstvo. Danas su prvi put predstavljeni i stavovi građana o doniranju organa.

„Prvi put da je urađeno istraživanje o stavovima građana o doniranju organa, oko 1.000 ispitanika je učestvovalo, anketirani su građani stariji od 18 godine. Nama je ulilo nadu da više od 80 odsto njih podržava doniranje organa. Skoro 90 odsto bi doniralo bubreg da je potrebno nekom bliskom članu porodice, a skoro dve trećine su saglasne da u slučaju moždane smrti porodica da saglasnost da se organi doniraju“, kaže ona.

Kod ljudi koji ne žele da budu donori, kaže ona, najveći razlog je „nepoverenje u sistem“.

„A odmah zatim smatraju da im religija i veroispovest ne dozvoljavaju to. Oni koji nemaju poverenje, mislili su da organ neće otići kod osobe kojoj je potreban, već da će doći do trgovine organima. Upravo zato je neophodna konstantna priča na temu doniranja, transplantacije, koliko je to kompleksan proces. Mnogo stvari treba da se poklopi da bi došlo do procedure, da se podudare primalac i davalac“, kaže.

Ona ističe da „postoji registar ljudi koji ne žele da budu donori“.

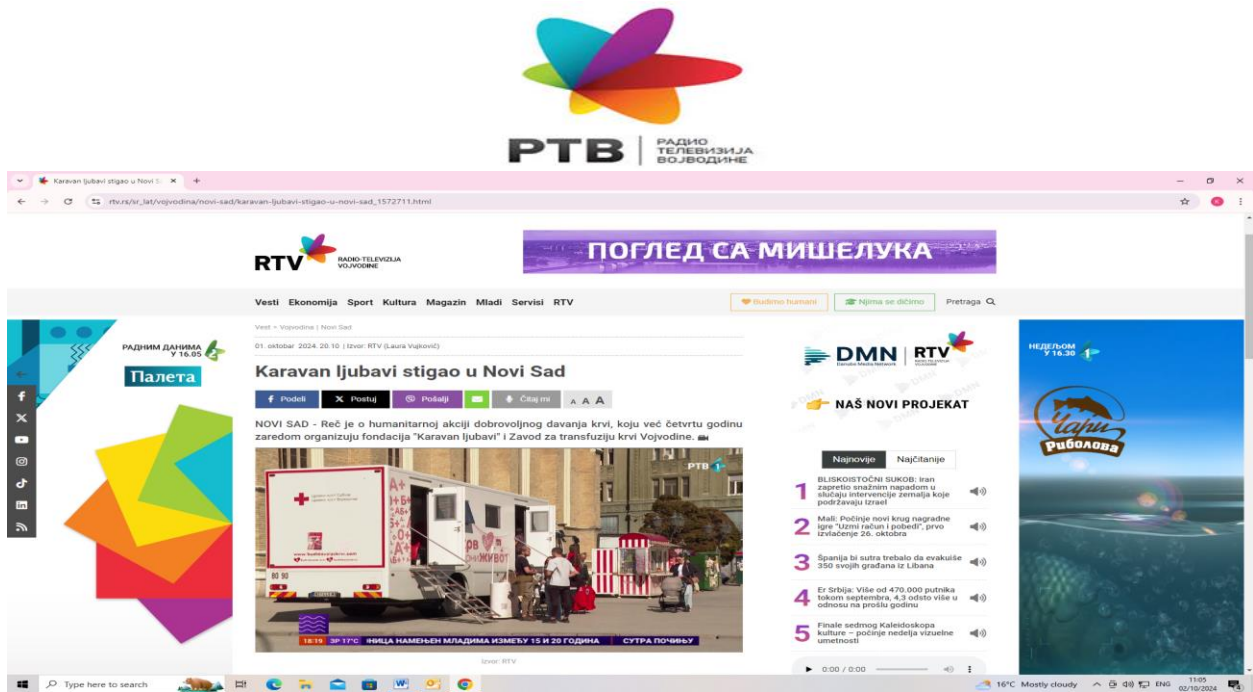
„Mi se zalažemo za donošenje zakona koji bi omogućio i vratio poverenje kod ljudi, taj zakon je nešto što se tri godine ne rešava. Vidimo nedostatak kadra upravo kada nam se pojave pacijenti koji imaju živog donora i kažu da tri godine idu na dijalizu, jer ne mogu na transplantaciju“, kaže ona.

Nepohodna je, dodaje, jaka medijska kampanja i kontinuiran pristup ovoj temi.

U petak u 11h organizuju akciju, povodom Evropskog dana donora, u parku Ušće se sadi drvo života u znak zahvalnosti svim donorima.

„Mala tradicija našeg udruženja, treća godina da zajedno sa JKP Zelenilo Beograd, oni će donirati sadnicu, obeležavamo Evropski dan donora, iz poštovanja i zahvalnosti. Govoriće pacijentkinja koja 27 godina živi sa transplantiranim bubregom, jedna pacijentkinja koja čeka transplantaciju i sin pacijenta koji je nije dočekao“, najavila je ona.

Karavan ljubavi stigao u Novi Sad

NOVI SAD - Reč je o humanitarnoj akciji dobrovoljnog davanja krvi, koju već četvrtu godinu zaredom organizuju fondacija "Karavan ljubavi" i Zavod za transfuziju krvi Vojvodine. video icon

Svi zainteresovani građani moći će da daju krv u transfuziomobilu koji je postavljen kod katedrale, do 6. Oktobra.

Saša Kljajić, tridesettrogodišnji prosvetni radnik iz Novog Sada, višestruki je davalac krvi, i iskoristio je sunčan jesenji dan, kako bi učestvovao u humanoj akciji Karavana ljubavi. "Pomoć drugima, siguran sam da je nekome potrebna krv i da je nekome na taj način potreban i život, to bi bio osnovni razlog"

Iste razloge navodili su i drugi dobrovoljni davaoci sa kojima smo razgovarali, a s obzirom na to da je transfuziomobil gotovo sve vreme bio pun, moglo bi se reći da su organizatori već u prva dana ispunili svoju humanu misiju u Novom Sadu.

"Fondacija Karavan ljubavi podstiče davaoce krvi da daju krv, raznim nagradama, nama je u cilju da krv čeka pacijenta, a ne pacijent krv. Ono što je novina jeste da smo do sada imali akcije samo u dva grada, to su Novi Sad i Beograd, planiramo i akciju u Banja Luci koja će se uskoro održati", rekao je Ilija Diklić iz fondacije.

Fondacija Karavan ljubavi u saradnji sa Zavodom za transfuziju krvi Vojvodine, već četvrtu godinu zaredom uspešno organizuje tradicionalne prolećne i jesenje akcije dobrovoljnog davanja krvi u Novom Sadu.

"Cele ove nedelje će se naš transfuziomobil nalaziti u centru grada od 12 do 17 časova, do 6. oktobra, tako da ovom prilikom pozivamo sve dobrovoljne davaoce krvi da se odazovu našoj akciji. Sve krvne grupe su dobrodošle sa naglaskom na A i nultu krvnu grupu, kao i sve krvne grupe sa negativnim Rh faktorom", pozvala je sve građane da budu dobrovoljni davaoci krvi Jelena Ćuli, portparolka Zavoda za transfuziju Vojvodine.

Naša sagovornica je podsetila na to da su ovog leta rezerve krvi u toj ustanovi bile na istorijskom minimumu, ali sa povratkom ljudi sa godišnjih odmora, situacija se stabilizovala, i svim pacijentima koji čekaju na operaciju ali i onkološkim pacijentima svakodnevno se dostavlja ta dragocena tečnost.

ДНЕВНИК

The screenshot shows the Dnevnik website interface. The main headline reads: "VAKCINE SU NAJBOLJA PREVENCIJA PROTIV MNOGIH OBOLJENJA Imunizacijom se zarazne bolesti MOGU STAVITI POD KONTROLU". Below the headline is a photo of a doctor in a white coat sitting at a desk. To the right of the article is a weather forecast for Novi Sad, showing a current temperature of 15°C and a maximum of 18°C. There are also advertisements for MacBook Air and MacBook Pro laptops.

VAKCINE SU NAJBOLJA PREVENCIJA PROTIV MNOGIH OBOLJENJA Imunizacijom se zarazne bolesti MOGU STAVITI POD KONTROLU

Načelnik Odeljenja za pulmologiju na Institutu za zdravstvenu zaštitu majke i deteta Srbije „Dr Vukan Čupić” dr Aleksandar Sovtić upozorio je da je pneumokokna bolest i dalje vodeći uzrok smrtnosti koja može da se spreči vakcinacijom.

U borbi protiv zaraznih bolesti, vakcinacija je u najvećoj meri doprinela smanjenju obolevanja i smrtnosti ljudi, i pokazala se kao najefikasnija mera primarne prevencije.

Zahvaljujući imunizaciji, mnoge zarazne bolesti su stavljene pod kontrolu. Sovtić, koji je učestvovao na tribini nacionalne kampanje „Ko rano rani” koju su zajednički organizovali Forum pacijenata Srbije,

Respiratorni edukativni centar, Pedijatrijsko respiratorno udruženje Srbije i kompanija Fajzer, rekao je da su kod nas deca zaštićena uvođenjem pneumokokne vakcine u kalendar obavezne imunizacije.

- Prema tome, broj obolelih od sepse, meningitisa i pneumonije je manji. I pored toga, deca mlađa od pet godina, ali i stariji od 65 godina i dalje spadaju u dve najrizičnije grupe kada je u pitanju pneumokokna bolest i infekcija virusom gripa - rekao je Sovtić i dodao kako je opisano više od 100 serotipova pneumokoka, pa zato i postoji nekoliko vakcina koje štite od najinvazivnijih serotipova.

Nepoverenje prema vakcinama

Potpredsednica Foruma pacijenata Srbije Olja Ćorović rekla je da osnovu prevencije čini imunizacija.

- Nažalost, veliki deo pre svega mlađe i zdravije populacije, ima rezerve prema vakcinama, naročito posle iskustva sa kovid pandemijom, a nepoverenje je glavni razlog za takav stav - kazala je Ćorović.

Prema njenim rečima, susrećemo se i sa problemom neobaveštenosti ljudi koji nisu protiv imunizacije, ali nemaju informacije da uopšte postoje vakcine za određene bolesti.

- Uzmimo za primer vakcinu protiv pneumokoka koja može da se primi tokom cele godine, veliki broj starijih od 65 godina bi trebalo da je primi, ali nažalost mnogo njih i ne zna da vakcina postoji niti da mogu da je dobiju besplatno u domu zdravlja - zaključila je Ćorović.

Istakao je da se još uvek nedovoljno pažnje obraća na starije od 65 i ljude koji su u velikom riziku da teško obole od pneumokokne bolesti i dodao da se tu pre svega misli na osobe sa narušenim imunitetom, poput onih koji se leče od malignih, autoimunih bolesti i dijabetesa.

- S obzirom na to da deca imaju centralnu ulogu u prenošenju virusa, najuočljiviji uticaj vakcinacije postiže se imunizacijom kompletne populacije dece. To su uradili sedamdesetih godina u Japanu, kada su svu školsku decu vakcinisali protiv gripa, a rezultat je bio pad smrtnosti kod starijih od 65 godina – rekao je Sovtić. Iako je imunizacija jedna od najuspešnijih javnozdravstvenih mera, prisutno je veliko oklevanje zbog dezinformacija prisutnih u medijima. Tako na primer, zbog lakog širenja, male boginje funkcionišu kao rani sistem upozorenja, ukazujući na problem smanjene stope vakcinacije u populaciji. Prema podacima Svetske zdravstvene organizacije, obuhvat imunizacijom protiv malih boginja se nije vratio na nivo pre pandemije.

Vakcina protiv pneumokoka je dostupna tokom cele godine i stariji od 65 godina bi trebalo da je prime

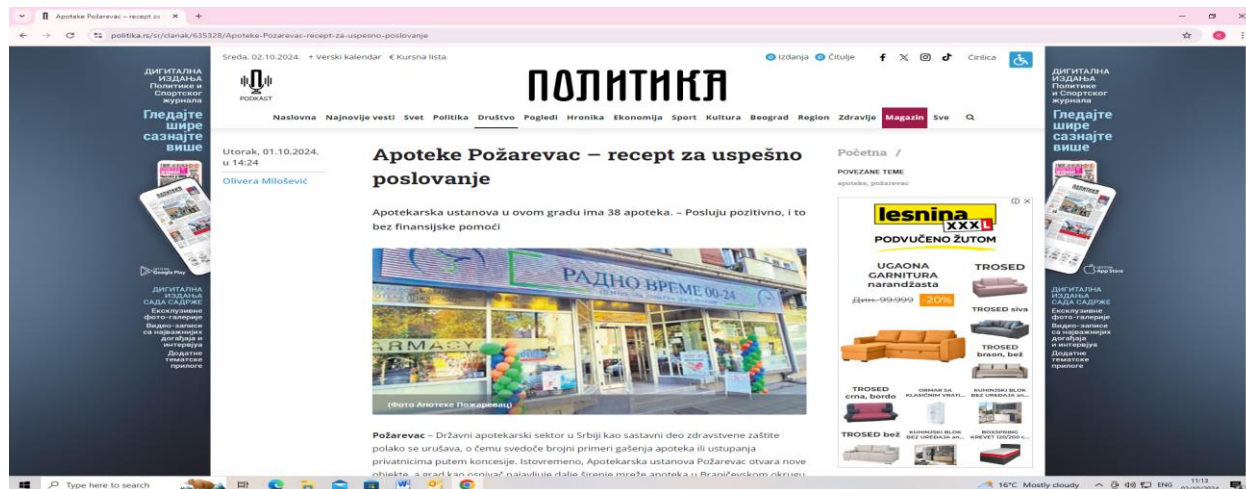
Direktor Klinike za pulmologiju Univerzitetskog kliničkog centra Srbije Mihailo Stjepanović istakao je da je imunizacija protiv kovid 19 je ukazala na problem nepoverenja u vakcinaciju.

- Taj problem je globalan, ali su specifičnosti funkcionisanja zdravstvenog sistema, društva u celini i zdravstvena obrazovanost stanovništva pogodovali tome da u Srbiji postoji nedovoljan obuhvat imunizacije protiv kovid 19 - ukazao je Stjepanović.

Istakao je da ne treba zaboraviti i na mešovite infekcije - grip i nakon toga razvijeno pneumokokno zapaljenje pluća.

- Za razliku od gripa, pneumokokna bolest nema svoju sezonu i može se dobiti u bilo kom momentu. Sve te bolesti i njihovi teži oblici u manjoj ili većoj meri mogu da se spreče vakcinom koja se preporučuje posebno osobama starijim od 65 godina i hroničnim bolesnicima - naveo je Stjepanović.

ПОЛИТИКА

Apoteke Požarevac – recept za uspešno poslovanje

Apotekarska ustanova u ovom gradu ima 38 apoteka. – Posluju pozitivno, i to bez finansijske pomoći

Požarevac – Državni apotekarski sektor u Srbiji kao sastavni deo zdravstvene zaštite polako se urušava, o čemu svedoče brojni primeri gašenja apoteka ili ustupanja privatnicima putem koncesije. Istovremeno, Apotekarska ustanova Požarevac otvara nove objekte, a grad kao osnivač najavljuje dalje širenje mreže apoteka u Braničevskom okrugu koji pokriva ta ustanova.

Samo u poslednjih nekoliko dana otvorene su nove apoteke na području Salakovca, Srebnog jezera i Golupca. Prethodnu godinu takođe je obeležilo širenje mreže, pa trenutno Apotekarska ustanova Požarevac u svom sastavu ima 38 apoteka, od kojih je osam u tom gradu. Posluju pozitivno, i to bez finansijske pomoći osnivača i ostalih lokalnih samouprava u okrugu, uprkos tome što zakon predviđa širok spektar obaveza prema državnim apotekarskim ustanovama. Jedina pomoć od grada Požarevca ogleđa se u simboličnoj ceni zakupa za dve apoteke smeštene u gradskim lokalima. „Saradnja i podrška osnivača je izuzetna na svim poljima, ali do sada nismo imali potrebe za direktnim finansijskim dotiranjem”, kaže za „Politiku” Tanja Činč, direktorka AU Požarevac.

Logično, nameće se pitanje po kom receptu su se izdigli iz problema koji muče apotekarske ustanove širom Srbije, a da se pritom ne bore za opstanak, već uspešno šire poslovanje, uprkos jakoj konkurenciji velikih apotekarskih lanaca i stabilnih lokalnih privatnika.

– Nije se preko noći desilo da budemo svetli primer da i nešto državno radi dobro. Decenijama se radi domaćinski, zaposleni su stručni, posvećeni, ljubazni farmaceuti, apoteke su dobro snabdevene i

dostupne građanima, kako u urbanim, tako i u ruralnim sredinama, idemo u korak s vremenom i kada je izgled apoteka u pitanju, a sve to dovodi do visokog nivoa poverenja građana, a samim tim i do prihoda koji omogućavaju naše dalje širenje. Pritom, Braničevski okrug ima dobru kupovnu moć zbog velikog broja ljudi koji rade u inostranstvu i kroz generacije imaju poverenja u državne apoteke – objašnjava Činč, dodajući da je tradicija apotekarstva Braničevskog okruga duga 167 godina, a AU Požarevac postoji 62 godine.

Prihode ostvaruju kao i drugi – iz marže od prometa na malo lekovima i ostalim farmaceutskim proizvodima i medicinskim sredstvima koji se u skladu sa propisima mogu prodavati u apoteci, kao i prodajom lekova na recept o trošku RFZO-a. Iako mnogi farmaceuti smatraju da je propadanje državnih apoteka počelo 2007. Zakonom o javnim nabavkama za lekove koji se izdaju na teret RFZO-a, koji tada nije primenjivan na privatni sektor, Tanja Činč smatra da sa stanovišta ravnopravnosti u poslovanju u potpuno uređenom apotekarskom sektoru izdavanje lekova na recept ne treba da bude uslovljeno oblikom vlasništva. Po njenom mišljenju, problem je nastao kada je 2013. bez ikakvih kriterijuma svima omogućeno izdavanje lekova na recept o trošku RFZO-a, a da prethodno nije zakonom rešen broj apoteka na broj stanovnika, niti njihova međusobna udaljenost, što je dovelo do ekspanzivnog otvaranja privatnih apoteka bukvalno jedne uz drugu, a samim tim do usitnjavanja prometa.

– Pritom su državne apoteke ostale sa brojem zaposlenih iz ranijeg perioda, a posle više godina ovakvog načina rada u pojedinim ustanovama pojavili su se finansijski problemi. Tada je ostao nerešen i status državnih apoteka koje su uz sve rigidnosti i zakonske obaveze koje prate jednu državnu ustanovu prepuštene tržištu i vrlo često nelojalnoj konkurenciji od strane privatnih apoteka – kaže direktorka AU Požarevac.

Primera radi, za razliku od privatnika, državne apotekarske ustanove ne mogu da otvore apoteku van upravnog okruga kome pripadaju, imaju obavezu rada diplomiranog farmaceuta u svakoj smeni, zatim trpe pritisak da ne zatvaraju nerentabilne seoske apoteke, najveći broj lekova moraju nabaviti putem centralizovane javne nabavke, a medicinsko-tehnička pomagala i deo lekova preko sopstvenih javnih nabavki, dok privatnici nemaju takva ograničenja.

– Uz sve to imamo obavezu isplate ličnih dohodaka po odgovarajućoj uredbi bez obzira na to da li postoje finansijske mogućnosti, što takođe nije slučaj u privatnom sektoru. Često smo svedoci i prodaje neregistrovanih lekova bez ikakvog računa, što već spada u domen sive ekonomije, ali sve navedeno privatnicima smanjuje troškove i onda oni mogu raznim popustima da privlače kupce, što dodatno smanjuje promet državnim apotekama – smatra Tanja Činč.

Ipak, kaže, Apotekarska ustanova Požarevac odoleva ovim izazovima radeći uporno na tome da zadovolje sve sofisticiranije potrebe i zahteve stanovništva, svakodnevno promovišući snagu državnog apotekarstva. Jedan od načina je i Sajam farmacije, koji su pre nekoliko dana po drugi put realizovali u Požarevcu na Svetski dan farmaceuta, kao svojevrsni čas javnog zdravlja.

Besplatna preventiva i saveti

Pored redovne delatnosti, u svih 38 apoteka redovno građanima bez naknade pružaju preventivne zdravstvene usluge kao što su ultrazvučno određivanje gustine petne kosti, vitaminsko-mineralnog statusa, kompjuterski pregled stopala, određivanje očnog pritiska i stepena hidratacije oka, stanja kože lica i glave uz davanje stručnih saveta.

ПОЛИТИКА

U Srbiji od raka dojke godišnje oboli oko 4.600 žena

Udruženje Ženski centar „Milica“ obeležilo je danas 10 godina od početka akcije sa simboličnim nazivom „Daj pedalu raku“

Oktobar je mesec borbe protiv raka dojke kada se sve žene pozivaju da idu na redovne preglede, jer svake godine u Srbiji od raka dojke oboli oko 4.600 žena, a nažalost bitku sa njim izgubi oko 1.700 pacijentkinja.

Ideja za ovu akciju nastala je pre 10 godina, kada je grupa žena iz Vrnjačke banje, koje su se borile i izborile se rakom dojke, pozelela da se njihov glas čuje dalje, da skrenu pažnju na prevenciju, lečenje, ali i na probleme sa kojima se žene u unutrašnjosti Srbije suočavaju. Danas se „pedala raku“ daje u 46 gradova.

Cilj je bio i ostao da se svi na lokalnom i nacionalnom nivou umreže kako bi se smanjila smrtnost od raka dojke i ginekoloških karcinoma. Kampanija „Daj pedalu raku“ je zapravo nastala iz jedne podrške devojci koja je rešila da izveze svoj prvi biciklistički maraton od Srbije do Crne Gore.

Takođe, cilj ove kampanije je bio i da se poveže Beograd i unutrašnjost Srbije i da se skrene pažnja na to da, u Vrnjačkoj banji u tom trenutku nije postojao ultrazvučni aparat na kom žene mogu da pregledaju dojke, da pacijentkinje sa rakom dojke nisu imale podašku, da se o raku dojke nedovoljno pričalo.

Zdravstvene institucije u Srbiji prepoznale su značaj ove kampanje i time joj dale dodatnu snagu.

- Ja sam izuzetno zahvalna pred svega kliničkim centrima, zdravstvenim institucijama i na lokalnom, ali i na nacionalnom nivou. Zdravstvene institucije u Srbiji prepoznale su značaj ove kampanje i time joj dale dodatnu snagu – istakla je Vesna Bondžić, predsednica Udruženja Ženski centar „Milica”.

Ministarstvo zdravlja se takođe trudi da promoviše preventivne preglede. Trenutno se skrining sprovodi u 40 opština.

- Napisan je Nacionalni vodič za rak dojke, poslali smo ga i udruženjima pacijenata ukoliko budu imali neke primedbe. Vodič je na recenziji i nadam se da će do kraja godine to biti i zvanično. Mislim da možemo i tehnologiju da iskoristimo, vreme je da krenemo i sa veštačkom inteligencijom koja će unaprediti borbu protiv raka dojke – rekao je prof. dr Ferenc Vicko, iz Ministarstva zdravlja.

Profesor Ferenc je istakao da prostora za poboljšanje i dalje ima i da se puno očekuje od digitalizacije i uvođenja e-kartona.

- Ovo je primer da inicijativa iz bilo kog grada u Srbiji može da postane nacionalna, ukoliko je dobro organizovana i efikasna i ukoliko motiviše i povezuje kako ljude, kako institucije, tako i udruženja – navela je prof. dr Verica Jovanović, direktorka Instituta za javno zdravlje „Dr Milan Jovanović Batut”. Ona je takođe istakla podatke o tome gde smo u odnosu na Evropu.

- Kada je u pitanju obolevanje od raka dojke, Srbija se nalazi negde na sredini grafikona. Radi se o umerenom broju obolelih, ali smo u vrhu kada je u pitanju smrtnost i dugo smo bili na prvom mestu uz Crnu Goru. Ono što je važno je da se sada registruje pad mortaliteta za nešto više od 10 odsto što je veoma značajno, ali dolazi do povećanja registrovanih slučajeva obolelih. S druge strane, porasla je svesnost žena o značaju mamografije kao preventivnog pregleda.

Ženski centar „Milica” sproveo je 2023. i 2024. godine anketu u kojoj je bilo uključeno 834 žena.

- Malo je bolji odziv na skrining, ranije je bio sa dva odsto, a sada je porastao na šest odsto. Ove žene su prosečne starosti 47 godina i iz svih su krajeva Srbije. Najviše žena je samopregledom otkrilo promene na dojci. Takođe, 21 odsto ispitanica nije radilo biopsiju pre početka lečenja. Problem je što se žene sa primara šalju u tercijarne zdravstvene institucije koje su dosta opterećene. Samo 27 odsto žena bude poslato u sekundarne zdravstvene ustanove, a 17 odsto u privatnu praksu, a sve ostalo je u tercijarnim ustanovama. Ono što mi kao udruženje nudimo je svoje iskustvo da napravimo neki zajednički plan, da vidimo šta je zapravo problem i zašto žene ne dolaze, zbog čega se ne javaju.

- Ona je takođe dodala da je preko 70 odsto pacijentkinja javilo lekaru čim je primetilo promenu na dojci, a da 25 odsto nije imao nikakve simptome – istakla je Vesna Bondžić.

Takođe, na panelu je najavljeno da će mobilni mamograf naredne nedelje ponovo biti na Kalemegdanu u sklopu promocije preventivnih pregleda.

Istaknuto je da je neophodno da se radi kako na edukaciji samih žena o prevenciji, tako i na edukaciji žena koje rade sa pacijentkinjama obolelim od raka.

- Imamo veći odabir lekova i više linija terapija kojima možemo u metastatskoj fazi produžiti život. Ovi lekovi kombinuju antitela, koja se specifično vezuju za ćelije raka, sa lekovima koji uništavaju te ćelije, čineći terapiju efikasnijom i preciznijom za tumore ćelije. Korišćenje ovih konjugata omogućava da lek direktno deluje na tumor i susedne kancerske ćelije, ne oštećujući zdrave ćelije čime se poboljšava rezultat i bezbednost lečenja. Nova generacija lekova produžava period bez napredovanja bolesti čak četiri puta duže u poređenju sa trenutnom standardnom terapijom koja je dostupna u Srbiji za pacijentkinje sa metastatskim karcinomom dojke. Zbog značajnih dokaza i izuzetnih rezultata kliničkih studija koji se ne viđaju često u onkologiji, lek je vrlo brzo ušao u algoritme lečenja i relevantne svetske vodiče i po ubrzanim procedurama postao dostupan u svim zdravstvenim sistemima u regionu i svetu – rekao je prof. dr Lazar Popović, iz Instituta za onkologiju i radiologiju Vojvodine.

Sada je sve veći broj pacijentkinja ispod 45. godine.

-Ono što ohrabruje je što čujemo da je smrtnost manja i da sve veći broj pacijenata bude otkriven u ranijoj fazi – istakla je prof. dr Ana Cvetanović, iz Univerzitetskog Kliničkog centra u Nišu.

Takođe, danas karcinom dojke može da se leči brojnim terapijskim linijama.

- Ono što moramo učiniti je da pomerimo skrining na mlađu životnu dob i da budemo svesni da zaista imamo pacijenta i u 30-im, a mnogo njih u četrdesetim godinama i da ni slučajno ne možemo više govoriti o tom rasponu od 50 do 65 godina – istakla je dr Marijana Milović Kovačević, iz Instituta za onkologiju i radiologiju Srbije.

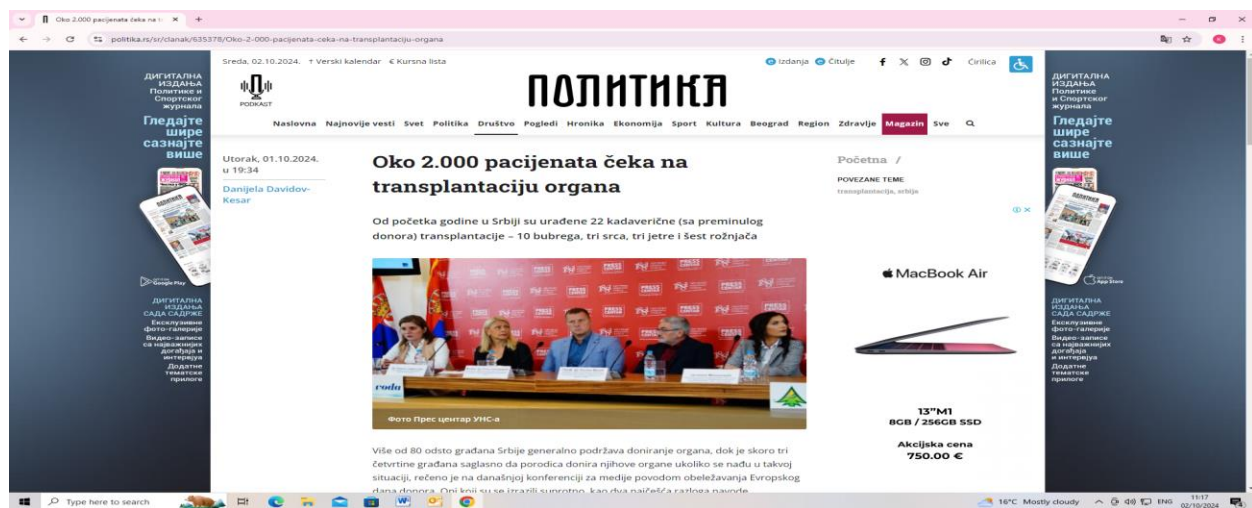
- U Kragujevcu je situacija slična i na žalost pacijentkinje od 30 godina nisu više retkost. Ono što je najznačajnije je da primarna zdravstvena zaštita nema dovoljno edukacije kada je rak dojke u pitanju, pa bi nam povezivanje sa primarnom zdravstvenom zaštitom mnogo pomoglo. Decentralizacija je važna jer neki pacijenti putuju i oko 250 kilometara u jednom pravcu za jedan lek – rekla je dr Jasmina Nedović, iz Univerzitetskog kliničkog centra Kragujevac.

- U centralnoj komisiji za lekove smo se maksimumo posvetili tome da se obezbede lekovi za karcinom dojke jer smo spoznali da je prevalencija bolesti visoka, da je incidencija visoka i da je neophodno da se lečenje započne što je pre moguće. Mislim da je Republički fond za zdravstveno osiguranje određuje prioritete u skladu sa onim što čuje od struke. Kada struka prikaže ove

podatke o kojima sam sada govorila, onda to bude jasan prioritet – zaključila je profesor dr Jelena Druović, ispred Komisije za lekove.

ПОЛИТИКА

Oko 2.000 pacijenata čeka na transplantaciju organa

Od početka godine u Srbiji su urađene 22 kadaverične (sa preminulog donora) transplantacije – 10 bubrega, tri srca, tri jetre i šest rožnjača

Više od 80 odsto građana Srbije generalno podržava doniranje organa, dok je skoro tri četvrtine građana saglasno da porodica donira njihove organe ukoliko se nađu u takvoj situaciji, rečeno je na današnjoj konferenciji za medije povodom obeležavanja Evropskog dana donora. Oni koji su se izrazili suprotno, kao dva najčešća razloga navode nepoverenje u sistem i uverenje da je doniranje organa protiv njihove religije i veroispovesti. Ovo su samo neki od rezultata istraživanja „Stavovi građana Srbije o doniranju organu”, koje je uradio Ipsos za potrebe Udruženja pacijenata „Donorstvo je herojstvo” u septembru. U ovom trenutku u Srbiji oko 2.000 pacijenata čeka na transplantaciju organa, među njima je i 40 dece bubrežnih pacijenata. Od početka godine u Srbiji su urađene svega 22 kadaverične (sa preminulog donora) transplantacije - 10 bubrega, 3 srca, 3 jetre i 6 rožnjača. Najviše zatraženih i dobijenih saglasnosti za doniranje organa bilo je u UKCV Vojvodina.

Dr Ružica Jovanović, v. d. direktora Uprave za biomedicinu Ministarstva zdravlja, naglasila je da je Ministarstvo zdravlja čvrsto opredeljeno, i da čini sve da se oblast transplantacije organa u našoj zemlji značajno unapredi.

-I to u svakom smislu, dakle i administrativno, kroz neophodna zakonska i podzakonska akta, ali pre svega u pogledu broja donora i broja obavljenih transplantacija. Za to imamo sve potrebne resurse - stručne timove za transplantaciju, dobru organizaciju, neophodnu opremu i izuzetne uslove rada u našim bolnicama. U skladu sa tim, u prethodnih par meseci urađeno je 8 transplantacija bubrega, 3 transplantacije jetre, 3 transplantacija srca i 6 transplantacija rožnjača, što jeste značajan pomak u odnosu na stanje od ranije, ali svakako nije dovoljno. Za mnogo bolje rezultate, rezultate koji su od životne važnosti za blizu 2.000 ljudi koji trenutno čekaju organ, potrebna je jaka i nedvosmislena podrška

svih društvenih aktera, civilnog društva, pojedinaca, javnih ličnosti, verskih organizacija... Zato je neophodno da se svi još više angažujemo kako bismo dodatno podigli svest građana o značaju transplantacija – dodala je dr Jovanović.

Asistent dr Saša Knežević, specijalista anesteziologije, reanimatologije i intenzivne terapije i koordinator za darivanje organa UKCS, smatra da transplantacija predstavlja najviši čin zrelosti i humanosti jednog društva, test spremnosti da se pomoć traži i spremnosti da se pomoć dobije. Transplantacija je ogledalo empatije sadašnjeg čoveka da se izdigne iznad lične tragedije i podari dalje život kome je potreban i suđen, uteha i nada da lakše prođe kroz svoje lične tragedije.

-Transplantacija je najmanje medicinska procedura, mnogo više je merilo svih socijalnih, kulturoloških i drugih odnosa društva u celini – kaže dr Knežević.

Jasmina Miljković, žena koja je prošle godine donirala sinu bubreg, član Udruženja dece bubrežnih bolesnika i transplantiranih osoba „Sve za osmeh“ prenela je svoje iskustvo sa darivanjem organa. Ona je istakla da je zahvaljujući Univerzitetnoj dečjoj klinici u Tiršovovoj, Republičkom fondu za zdravstveno osiguranje, inostranom timu lekara, timu lekara sa nefrologije, hirurgije, urologije i psihologa, njen sin Boris sada zdrav dečak koji sutra puni 12 godina.

Prof dr. Zvonko Magić, predsednik Komiteta za bioetiku UNESCO-ove komisije Republike Srbije i profesor na predmetu humana genetika Medicinskog fakulteta VMA u penziji, skrenuo je pažnju na potrebu da se Zakon o transplantaciji usvoji što pre.

Iz Udruženja „Donorstvo je herojstvo“ ponavljaju apel da je neophodno donošenje i primena Zakona o presađivanju ljudskih organa (koji nije na snazi više od 3 godine) kao i postavljanje transplantacije za Nacionalni prioritet koji će podrazumevati konkretne akcije od strane zdravstvenih vlasti i kreiranje Nacionalne strategije. Ivana Jović iz ovog Udruženja, navela je da je u Hrvatskoj od početka godine bilo 90 potencijalnih donora, u našoj zemlji 26. Ovi podaci svakako ukazuju na prostor za unapređenje u okviru zdravstvenog sistema i to pre svega u ojačavanju kapaciteta donor bolnica.

-Ujedno, prošle godine je bio veći broj realizovanih donora, iako je broj zatraženih saglasnosti bio manji, upravo zbog kampanje koja je bila aktivna dokom čitavog perioda. Ovo je razlog zbog koga insistiramo na nacionalnom prioritetu i dugoročnom planu i konkretnim akcijama koje će biti preduzete od strane Ministarstva zdravlja za rešavanje ovog problema. Slogan ovogodišnjeg Evropskog dana donora je „Jedna odluka, mnogo spašenih života“. Baš zato, u čast svim donorima, živim i kadaveričnim, kao i porodicama koje su dali saglasnost da organi njihovih najmilijih budu donirani, pozivamo naše sugrađane da nam se pridruže u petak u 11 sati u parku Ušće (deo iza tržnog centra, kod Skejt parka) da zajedno zahvaljujući podršci i donaciji JKP „Zelenilo – Beograd“, zasadimo drugo drvo života, koje će biti podsetnik na sve naše heroje – zaključila je Jovićeva.